

Zaak T-120/89

Stahlwerke Peine-Salzgitter AG tegen Commissie van de Europese Gemeenschappen

„EGKS-Verdrag — Niet-contractuele aansprakelijkheid van de Gemeenschap”

Conclusie van rechter Biancarelli, aangewezen als advocaat-generaal, neergelegd ter griffie van het Gerecht op 30 januari 1991	282
Arrest van het Gerecht (Eerste kamer) van 27 juni 1991	366

Samenvatting van het arrest

- 1. Beroep tot schadevergoeding — EGKS — Schade veroorzaakt door beschikkingen — Ontvankelijkheid — Voorwaarden — Voorafgaande nietigverklaring — Grenzen (EGKS-Verdrag, art. 34)*
- 2. Beroep tot schadevergoeding — EGKS — Schade veroorzaakt door nietig verklaarde beschikkingen — Vordering van geldelijke vergoeding — Ontvankelijkheid — Voorwaarden — Voorafgaande vaststelling van fout van Gemeenschap die rechtstreekse en bijzondere schade heeft veroorzaakt — Inachtneming van redelijke termijn waarbinnen Commissie maatregelen tot herstel kan nemen (EGKS-Verdrag, art. 34)*
- 3. Niet-contractuele aansprakelijkheid — EGKS — Normatieve handeling — Aansprakelijkheid van Gemeenschap — Voorwaarden (EGKS-Verdrag, art. 34; EEG-Verdrag, art. 215, tweede alinea)*
- 4. Niet-contractuele aansprakelijkheid — EGKS — Normatieve handeling — Stelsel van productie- en leveringsquota voor staal — Vaststelling van quota van onderneming — Vaststelling als gevolg van onjuiste beoordeling van begrip buitengewone omstandigheden en van aard van verkregen steun — Klaarblijkelijke en ernstige miskenning van grenzen van discretionaire bevoegdheid — Aansprakelijkheid (EGKS-Verdrag, art. 34)*

5. *Niet-contractuele aansprakelijkheid — EGKS — Normatieve handeling — Stelsel van produktie- en leveringsquota voor staal — Handhaving door Commissie van niet aangepaste verhouding tussen produktie- en leveringsquota wegens onjuiste beoordeling van omvang van haar bevoegdheden — Klaarblijkelijke en ernstige miskennen van grenzen aan discretionaire bevoegdheid — Aansprakelijkheid (EGKS-Verdrag, art. 34)*

6. *Niet-contractuele aansprakelijkheid — EGKS — Normatieve handeling — Voorwaarden — Rechtstreekse en bijzondere schade — Onderneming die in kader van stelsel van produktie- en leveringsquota voor staal niet met haar situatie overeenkomende quota heeft verkregen (EGKS-Verdrag, art. 34)*

1. Ingevolge artikel 34 EGKS-Verdrag is de Commissie, ingeval van een arrest houdende nietigverklaring van een beschikking waarvan de werking beperkt is tot een duidelijk afgebakende periode, verplicht de maatregelen te nemen die de tenuitvoerlegging van dat arrest meebrengt, niet alleen met betrekking tot de nietig verklaarde handeling maar ook met betrekking tot de uitdrukkelijke dan wel stilzwijgende handelingen die in wezen dezelfde inhoud hebben als de nietig verklaarde handeling en die tussen de inwerkingtreding van de nietig verklaarde handeling en het arrest houdende nietigverklaring zijn vastgesteld. Voorts is zij verplicht ten aanzien van individuele handelingen de maatregelen te nemen waartoe de nietigverklaring van de algemene handeling noopt, waarvan die individuele handelingen de uitvoeringsmaatregelen vormden. Gelet op de eerdergenoemde vereisten van artikel 34, kan derhalve een in het kader van een geschil betreffende de aansprakelijkheid ingesteld beroep tot vaststelling dat die latere handelingen of uitvoeringshandelingen het karakter van een fout hadden en dat daaruit schade is ontstaan, niet niet-ontvankelijk worden geacht op grond dat een voorafgaande nietigverklaring door het Hof ontbreekt.

2. Het door een onderneming op basis van artikel 34, tweede alinea, EGKS-Verdrag in aansluiting op een arrest houdende nietigverklaring ingestelde beroep, is slechts ontvankelijk voor zover ener-

zijds vooraf door de gemeenschapsrechter is vastgesteld dat aan de nietig verklaarde handeling een fout kleefde die de aansprakelijkheid van de Gemeenschap medebrengt en dat de onderneming daardoor rechtstreekse en bijzondere schade heeft geleden, en anderzijds de Commissie na die vaststelling een redelijke termijn heeft gekregen om passende maatregelen te nemen voor een billijk herstel van de schade en zo nodig een rechtvaardige schadevergoeding toe te kennen.

3. Ingevolge artikel 34 EGKS-Verdrag vloeit de aansprakelijkheid van de Gemeenschap niet zonder meer voort uit de nietigverklaring van een normatieve handeling van de Commissie. In het kader van een eenvormige rechtsorde, zij het dat deze in drie verschillende Verdragen is geregeld, moeten de eenvormige toepassing van het gemeenschapsrecht als ook de samenhang van het stelsel van rechtsbescherming in de verschillende Verdragen zo goed mogelijk worden verzekerd. In verband met deze noodzaak lijkt het redelijk om het begrip fout die de aansprakelijkheid van de Gemeenschap medebrengt in de zin van artikel 34, eerste alinea, EGKS-Verdrag, ten aanzien van de onwettigheid van een normatieve handeling uit te leggen aan de hand van de criteria die door het Hof in de rechtspraak inzake artikel 215, tweede alinea, EEG-Verdrag zijn ontwikkeld.

4. Gelet op de rechtspraak van het Hof moest het de Commissie, toen zij vanaf

1985 in het kader van het stelsel van productie- en leveringsquota voor staal beschikkingen gaf waarbij voor bepaalde ondernemingen en bepaalde produkten werd geweigerd de leveringsquota aan te passen, wel bekend zijn, dat zij bij de vaststelling van buitengewone moeilijkheden niet de situatie bij andere categorieën van produkten in aanmerking mocht nemen, en derhalve ook, dat zij haar weigering niet rechtmatig kon doen steunen op de omstandigheid dat de onderneming als geheel winst maakte. De ernst van haar fout wordt nog vergroot doordat zij haar standpunt ten opzichte van haar eerdere praktijk zonder duidelijke grond heeft gewijzigd en in verscheidene gevallen aanvullende quota heeft toegekend aan ondernemingen die winst maakten, waarmee zij het beginsel van gelijke behandeling van de marktdeelnemers klaarblijkelijk heeft geschonden.

Daar het haar voorts gelet op de rechtspraak van het Hof niet onbekend kon zijn, dat het effect dat steunmaatregelen op de winst- en verliesrekening van een onderneming kunnen hebben, geen bruikbaar criterium vormt om vast te stellen welke steun bedoeld is ter dekking van exploitatieverliezen, heeft de Commissie, door de door bepaalde ondernemingen ontvangen steun als zodanig te beschouwen en op grond daarvan aan deze elke aanpassing van hun quota te weigeren, een fout gemaakt bij de uitlegging van het begrip exploitatieverliezen welke niet te verontschuldigen is. Derhalve heeft de Commissie de grenzen die zij bij de uitoefening van haar discretionaire bevoegdheid in het kader van de uitvoering van het stelsel van productiequota in acht moet nemen, klaarblijkelijk en ernstig miskend, en heeft zij daarmee een fout begaan van zodanige aard dat deze de aansprakelijkheid van de Gemeenschap medebrengt in de zin van artikel 34, eerste alinea, EGKS-Verdrag.

5. In het kader van het stelsel van productie- en leveringsquota voor staal heeft de Commissie in de ongunstige verhouding tussen de leveringsquota en de productiequota van een reeks ondernemingen niet de wijzigingen aangebracht die zij zelf voor noodzakelijk hield om de quota op een billijke grondslag te kunnen vaststellen, op grond dat de Raad zijn instemming niet had gegeven, ofschoon uit de rechtspraak van het Hof duidelijk blijkt dat de instemming van de Raad slechts voor de instelling van het productiequotastelsel vereist was. Zij heeft daarmee de grenzen van haar discretionaire bevoegdheid in het kader van de uitvoering van het op artikel 58, lid 2, EGKS-Verdrag gebaseerde stelsel van productiequota klaarblijkelijk en ernstig miskend, en zich schuldig gemaakt aan een fout van zodanige aard dat deze de aansprakelijkheid van de Gemeenschap in de zin van artikel 34, eerste alinea, EGKS-Verdrag medebrengt.

6. Een onderneming die zich in het kader van het stelsel van productie- en leveringsquota voor staal ten gevolge van de onwettige en onrechtmatige weigering van de Commissie om haar leveringsquota te wijzigen, verplicht heeft gezien, een groot deel van haar produkten met verlies op de markt van derde landen af te zetten, heeft rechtstreekse schade geleden in de zin van artikel 34, eerste alinea, EGKS-Verdrag. Deze schade is tevens bijzonder in de zin van die bepaling, voor zover vaststaat dat de onderneming behoort tot het beperkte en duidelijk afgebakende aantal ondernemingen die zijn getroffen door een ongerechtvaardigde inbreuk op het beginsel van gelijke behandeling van de marktdeelnemers, en die een schade hebben geleden die de grenzen van de economische risico's te buiten gaat welke inherent zijn aan de activiteiten in de betrokken sector.